T001 A HÀM I 34-Kinh Phạm Võng

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

417 KINH KINH PHẠM ĐỘNG – TRƯỜNG A HÀM I

21. KINH PHAÏM ÑOÄNG1

Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät du haønh ñeán nöôùc Ma-kieät2, cuøng chuùng Ñaïi Tyø- kheo moät ngaøn hai traêm naêm möôi ngöôøi3, du haønh nhaân gian, ñeán Truùc laâm4, nghæ ñeâm taïi vöông ñöôøng5. Luùc baáy giôø coù vò Phaïm chí6 teân laø Thieän Nieäm vaø ñeä töû teân laø Phaïm-ma-ñaït7; hai thaày troø thöôøng cuøng ñi theo sau Phaät, maø Phaïm chí Thieän Nieäm thì duøng voâ soá phöông tieän huûy baùng Phaät, Phaùp vaø Tyø- kheo Taêng, ñeä töû Phaïm-ma-ñaït thì baèng voâ soá phöông tieän taùn thaùn Phaät, Phaùp vaø Tyø-kheo Taêng. Hai thaày troø moãi ngöôøi moät taâm tö, maâu thuaãn choáng traùi nhau. Vì sao vaäy? AÁy laø do xu höôùng dò bieät, kieán giaûi dò bieät, thaân caän dò bieät8.

1. Baûn Haùn, Phaät Thuyeát Tröôøng A-haøm kinh, quyeån 14, “Ñeä tam phaàn, Phaïm Ñoäng kinh Ñeä nhò”, Ñaïi I, tr.88b-94a. Tham chieáu No.21 Phaät Thuyeát Phaïm Voõng Luïc Thaäp Nhò Kieán kinh, Ngoâ Chi Khieâm dòch Ñaïi I, tr.264. Töông ñöông Paøli: D.1, Deva Dig i.1 Brahmajaøla-sutta; Tröôøng I, “kinh Phaïm Voõng”. Baûn Haùn: Phaïm Ñoäng, coù theå do ñoïc Brahmacala, thay vì Brahmajala. 2. Ma-kieät, hay Ma-kieät-ñaø ; Paøli: Magadha. 3. D. 1, sñd.: naêm traêm ngöôøi. 4. Toáng, Nguyeân, Minh: Truùc thoân ; No.1: Phaät du haønh töø nöôùc Caâu-löu (Paøli: Kuru) ñeán Xaù-veä (Paøli: Savatthi), nghæ taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc . D.1, sñd.: treân con ñöôøng giöõa Raøjagaha (thuû phuû cuûa Magadha) vaø Naølandaø. 5. Haùn: taïi vöông ñöôøng thöôïng ; Paøli: Ambalaæææhikaøyam raøjaørake, taïi Ambalatthikaø, trong nhaø nghæ maùt cuûa vua. 6. Phaïm chí ; Paøli: paribbaøjaka. 7. Thieän Nieäm ; Paøli: Suppiya, Phaïm-ma-ñaït ; Paøli: Brahmadatta. No.21, hai thaày troø Tu tyø vaø Phaïm-ñaït ma-naïp (Brahmadattamanava). 8. Haùn: dò taäp, dò kieán, dò thaân caän .

Baáy giôø, soá ñoâng Tyø-kheo sau khi khaát thöïc veà9 nhoùm taïi giaûng ñöôøng baøn caâu chuyeän nhö sau: “Kyø dieäu thay, hy höõu thay, Theá Toân coù ñaïi thaàn löïc, ñaày ñuû oai ñöùc, bieát heát moïi xu höôùng cuûa chuùng sanh. Nhöng nay coù hai thaày troø Thieän Nieäm cuøng ñi theo sau Phaät vaø chuùng Taêng, maø Phaïm chí Thieän Nieäm thì duøng voâ soá phöông tieän huûy baùng Phaät, Phaùp vaø Tyø-kheo Taêng. Ñeä töû Phaïm-ma-ñaït thì baèng voâ soá phöông tieän taùn thaùn Phaät, Phaùp vaø Tyø-kheo Taêng. Hai thaày troø moãi ngöôøi moät taâm tö, maâu thuaãn choáng traùi nhau vì do xu höôùng dò bieät, kieán giaûi dò bieät, thaân caän dò bieät vaäy.” Baáy giôø, Theá Toân ñang ôû trong tònh thaát, baèng thieân nhó thanh tònh quaù hôn ngöôøi thöôøng, nghe caùc Tyø-kheo ñang luaän baøn nhö theá, lieàn rôøi khoûi tònh thaát ñi ñeán giaûng ñöôøng, ngoài tröôùc ñaïi chuùng. Tuy ñaõ bieát Ngaøi vaãn hoûi: “Naøy caùc Tyø-kheo! Do nhaân duyeân gì maø caùc oâng nhoùm laïi ñaây vaø ñang baøn luaän caâu chuyeän gì?” Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: “Chuùng con

sau khi khaát thöïc veà, taäp hoïp ôû giaûng ñöôøng naøy vaø cuøng baøn luaän nhö vaày: ‘Kyø dieäu thay, hy höõu thay, Theá Toân coù ñaïi thaàn löïc, ñaày ñuû oai ñöùc, bieát heát moïi xu höôùng cuûa chuùng sanh. Nhöng nay coù hai thaày troø Thieän Nieäm cuøng ñi theo sau Phaät vaø chuùng Taêng, maø Phaïm chí Thieän Nieäm thì duøng voâ soá phöông tieän huûy baùng Phaät, Phaùp vaø Tyø-kheo Taêng. Ñeä töû Phaïm-ma-ñaït thì baèng voâ soá phöông tieän taùn thaùn Phaät, Phaùp vaø Tyø-kheo Taêng. Hai thaày troø moãi ngöôøi moät taâm tö, maâu thuaãn choáng traùi nhau vì do xu höôùng dò bieät, kieán giaûi dò bieät, thaân caän dò bieät vaäy’.” Theá Toân beøn noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Naøy caùc Tyø-kheo, neáu coù ai duøng phöông tieän huûy baùng Nhö Lai, huûy baùng Chaùnh phaùp vaø chuùng Taêng, caùc ngöôi khoâng neân oâm loøng phaãn noä, coù yù nghó aùc haïi ñoái vôùi ngöôøi aáy10. Vì sao vaäy? Vì neáu coù ai duøng phöông tieän huûy baùng Nhö Lai, huûy baùng Chaùnh phaùp vaø chuùng Taêng maø caùc ngöôi oâm loøng phaãn noä, coù yù nghó aùc haïi ñoái vôùi ngöôøi aáy11 thì töï caùc ngöôi ñaõ töï haõm nòch12 roài. Vì vaäy caùc ngöôi khoâng neân

9.

D.1: rattiyaø paccuøsasamayaö, “khi ñeâm vöøa taøn…”

10.

Paøli: na aøghaøto na appaccayo na cetoso anabhiraddhi, khoâng ñau loøng, khoâng buoàn giaän, taâm khoâng phaãn noä.

11.

Paøli: kupitaø vaø anattamanaøvaø, töùc toái hay baát maõn.

419 KINH KINH PHẠM ĐỘNG – TRƯỜNG A HÀM I oâm loøng oaùn giaän hay coù yù nghó aùc haïi ñoái vôùi ngöôøi aáy. “Naøy caùc Tyø-kheo, neáu coù ai khen ngôïi Phaät, Phaùp vaø chuùng Taêng, caùc ngöôi cuõng voäi chôù laáy ñieàu ñoù laøm vui möøng, haõnh dieän. Vì sao vaäy? Vì neáu caùc ngöôi sinh taâm vui möøng laø ñaõ bò haõm nòch roài. Do ñoù caùc ngöôi khoâng neân vui möøng. Taïi sao theá? Vì ñoù chæ laø duyeân côù nhoû nhaët veà oai nghi giôùi haïnh13, maø haøng phaøm phu ít hoïc, khoâng thaáu roõ thaâm nghóa, chæ baèng vaøo sôû kieán ñeå taùn thaùn moät caùch chaân thaät. “Theá naøo laø duyeân côù nhoû nhaët veà oai nghi giôùi haïnh, maø haøng phaøm phu ít hoïc, khoâng thaáu roõ thaâm nghóa, chæ baèng vaøo sôû kieán ñeå taùn thaùn moät caùch chaân thaät? “Ngöôøi aáy taùn thaùn raèng14 Sa-moân Cuø-ñaøm ñaõ boû nghieäp saùt, döùt nghieäp saùt, xaû boû dao gaäy, coù taøm quyù, coù taâm thöông xoùt heát thaûy. Ñoù chæ laø duyeân côù nhoû nhaët veà oai nghi giôùi haïnh maø haøng phaøm phu ít hoïc döïa laáy ñeå taùn thaùn Nhö Lai. “Laïi taùn thaùn raèng: Sa-moân Cuø-ñaøm ñaõ boû söï laáy cuûa khoâng cho, döùt tröø söï laáy cuûa khoâng cho, khoâng coù taâm troäm caép. “Sa-moân Cuø-ñaøm ñaõ döùt boû söï daâm duïc, tònh tu phaïm haïnh, moät möïc giöõ giôùi, khoâng taäp thoùi daâm daät, sôû haønh tinh khieát. “Sa-moân Cuø-ñaøm ñaõ döùt boû noùi doái, maø noùi lôøi noùi chí thaønh, noùi ñieàu chaân thaät, khoâng doái gaït ngöôøi ñôøi. “Sa-moân Cuø-ñaøm ñaõ döùt boû noùi hai löôõi, khoâng ñem lôøi ngöôøi naøy ñeán phaù roái ngöôøi kia, ñem lôøi ngöôøi kia ñeán phaù roái ngöôøi naøy, gaëp keû tranh tuïng laøm cho hoøa

hôïp, keû ñaõ hoøa hôïp laøm cho vui theâm, noùi ra lôøi gì cuõng coát ñem ñeán söï hoøa hôïp, thaønh thaät ñöa vaøo loøng ngöôøi vaø noùi phaûi luùc. “Sa-moân Cuø-ñaøm ñaõ döùt boû aùc khaåu. Neáu coù lôøi thoâ loã, thöông toån ñeán ngöôøi, taêng theâm moái haän, keùo daøi moái thuø; nhöõng lôøi nhö vaäy ñeàu khoâng noùi. Thöôøng noùi lôøi hay, ñeïp loøng ngöôøi, ai cuõng öa, nghe khoâng chaùn. Chæ noùi nhöõng lôøi nhö vaäy.

12. Paøli: tumhaö yev’ assa tena antaraøyo, nhö vaäy seõ laø söï chöôùng ngaïi cho caùc ngöôi. 13. Paøli: appamatakaö kho pan’ etaö oramattakaö sìlamattakaö, caùi ñoù chæ thuoäc veà giôùi luaät, nhoû nhaët, khoâng quan troïng. 14. Töø ñaây trôû xuoáng cho heát phaàn veà giôùi, noäi dung ñoàng nhaát vôùi kinh “A-ma-truù”, nhöng vaên dòch nhieàu choã baát nhaát.

“Sa-moân Cuø-ñaøm ñaõ döùt boû noùi theâu deät15, chæ noùi phaûi luùc, noùi thaønh thaät, noùi coù lôïi, noùi ñuùng phaùp ñuùng luaät, noùi ñeå ngaên ngöøa sai quaáy. “Sa-moân Cuø-ñaøm ñaõ döùt boû uoáng röôïu; khoâng trang söùc höông hoa16; khoâng xem ca muùa; khoâng ngoài giöôøng cao; khoâng aên phi thôøi; khoâng caàm vaøng baïc; khoâng chöùa vôï con, tôù trai, tôù gaùi; khoâng nuoâi heo ngöïa, voi, deâ, gaø, choù vaø caùc thöù chim muoâng; khoâng chöùa binh voi, binh ngöïa, binh xe, binh boä; khoâng chöùa ruoäng nhaø, gieo troàng nguõ coác; khoâng naém quyeàn ñaùnh ñaám vôùi ngöôøi; khoâng duøng caân ñaáu löôøng gaït; khoâng mua baùn, khoaùn öôùc, giao keøo; khoâng cho vay caàm ñoà laáy laõi baát chaùnh17. Cuõng khoâng aâm möu, tröôùc maët khaùc sau löng khaùc; phi thôøi khoâng ñi; ñeå nuoâi soáng thaân, löôøng buïng maø aên; ñi ñeán choã naøo thì y baùt mang theo nhö chim khoâng lìa hai caùnh. Nhöng ñoù cuõng chæ laø nhaân duyeân nhoû nhaët veà söï trì giôùi maø haøng phaøm phu ít hoïc nöông laáy ñeå taùn thaùn Nhö Lai. “Nhö caùc Sa-moân, Baø-la-moân khaùc daàu ñaõ nhaän cuûa tín thí vaãn tìm caùch tích tröõ; y phuïc, aåm thöïc khoâng heà bieát chaùn. Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng nhö vaäy. “Nhö caùc Sa-moân, Baø-la-moân khaùc tuy aên cuûa ngöôøi tín thí, nhöng vaãn kinh doanh sinh keá, troàng caây, gieo gioáng18. Coøn Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng coù vieäc ñoù. “Nhö caùc Sa-moân, Baø-la-moân khaùc tuy aên cuûa ngöôøi tín thí nhöng vaãn tìm phöông tieän mong caàu lôïi döôõng, chöùa ngaø voi taïp baûo, gheá giöôøng cao roäng, thaûm theâu, ñeäm boâng, chaên len caùc thöù theâu thuøa. Sa- moân Cuø-ñaøm khoâng coù vieäc aáy. “Nhö caùc Sa-moân, Baø-la-moân khaùc tuy aên cuûa ngöôøi tín thí nhöng vaãn tìm phöông tieän ñeå trang söùc, duøng daàu môõ xoa mình, nöôùc thôm taém goäi, boät thôm xoâng öôùp, chaûi ñaàu thôm laùng, hoaëc mang traøng hoa

15. YÛ ngöõ , hay taïp ueá ngöõ ; Paøli: samphappaøla, lôøi noùi phuø phieám.
16. Baát tröôùc höông hoa ; D.1: Maølaø-gandha-vilepana-dhaøraòa-maòñana-vibhuøsana-æaehaønaø paæivirato, khoâng trang söùc, toâ ñieåm, ñeo mang traøng hoa, höông lieäu. 17. Haùn: khoaùn öôùc ñoan ñöông, … thoï thuû ñeå traùi, hoaïnh sanh voâ ñoan … . A-ma-truù: baát ñeå traùi, baát vu voõng .
18. Haùn: chuûng thöïc thoï moäc quûy thaàn sôû y , troàng caùc thöù

caây coái coù quyû thaàn ôû. Dòch nghóa ñen cuûa töø Paøli: bhuøta-gaøma (Skt.: bhuøta-grama), thoân xoùm quyû thaàn; nghóa thöïïc chæ caùc loaïi caây coái.

421 KINH KINH PHẠM ĐỘNG – TRƯỜNG A HÀM I ñeïp, nhuoäm maét xanh bieác, toâ ñieåm maët maøy, xaâu boâng tai, soi göông, mang deùp da quyù, maëc aùo traéng mòn, che duø, caàm phaát loäng, trang söùc côø hieäu, coøn Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng coù caùc vieäc ñoù. “Nhö caùc Sa-moân, Baø-la-moân khaùc chuyeän troø du hí, chôi côø ñaùnh baïc, côø taùm ñöôøng, möôøi ñöôøng cho ñeán traêm ngaøn ñöôøng, ñuû caùc troø chôi. Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng nhö vaäy. “Nhö caùc Sa-moân, Baø-la-moân khaùc tuy aên cuûa ngöôøi tín thí, nhöng vaãn noùi lôøi voâ ích chöôùng ngaïi ñaïo19, hoaëc baøn vieäc vua chuùa, quaân maõ, chieán ñaáu, vieäc quaân lieâu ñaïi thaàn, xe ngöïa ra vaøo, daïo chôi vöôøn quaùn vaø luaän vieäc nöõ nhaân, naèm ngoài ñi ñöùng, vieäc y phuïc, aên uoáng, thaân thích; laïi noùi chuyeän vaøo bieån tìm chaâu baùu. Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng coù caùc vieäc ñoù. “Nhö caùc Sa-moân, Baø-la-moân khaùc tuy ñaõ nhaän thöùc aên cuûa tín thí, baèng voâ soá phöông tieän, laøm ñieàu taø maïng, chuoát lôøi dua nònh, gôïi yù, cheâ bai20, laáy lôïi caàu lôïi. Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng coù caùc vieäc ñoù. “Nhö caùc Sa-moân, Baø-la-moân khaùc tuy aên cuûa ngöôøi tín thí, nhöng cuøng nhau tranh caõi, hoaëc nôi vöôøn quaùn, hoaëc ôû ao taém, trong nhaø, thò phi laãn nhau, raèng: ‘Ta bieát kinh luaät. ngöôi khoâng bieát gì; ta ñi ñöôøng chaùnh, ngöôi ñi ñöôøng taø, ñem tröôùc ñeå sau, laáy sau ñeå tröôùc; ta nhaãn ngöôi ñöôïc, ngöôi khoâng nhaãn ñöôïc; ngöôi noùi ñieàu gì ñeàu khoâng chaùnh ñaùng; neáu coù nghi ngôø haõy ñeán hoûi ta, ta ñaùp cho caû.’ Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng coù caùc vieäc ñoù. “Nhö caùc Sa-moân, Baø-la-moân khaùc tuy ñaõ aên cuûa tín thí, nhöng tìm ñuû phöông tieän laøm thoâng söù cho vua, ñaïi thaàn, Baø-la-moân, cö só; ñi töø ñaây ñeán kia, töø kia ñeán ñaây; ñem tin qua laïi, hoaëc töï laøm, hoaëc daïy ngöôøi laøm. Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng coù caùc vieäc ñoù. “Nhö caùc Sa-moân, Baø-la-moân khaùc tuy ñaõ aên cuûa tín thí, nhöng lo luyeän taäp chieán traän, ñaáu tranh, ñao gaäy cung teân, choïi gaø, choù, heo, deâ, voi, ngöïa, traâu, laïc ñaø. Hoaëc ñaáu taøi trai gaùi, hoaëc luyeän caùc thöù tieáng, tieáng thoåi, tieáng troáng, tieáng ca, tieáng muùa, luyeän caùc troø kyõ thuaät, leo coät phöôùn, leo xuoâi leo ngöôïc. Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng coù caùc vieäc ñoù. “Nhö caùc Sa-moân, Baø-la-moân khaùc tuy aên cuûa tín thí, nhöng haønh

19. Haùn: voâ ích giaù ñaïo chi ngoân ; Paøli: tiracchaøna-katham, suùc sanh luaän, chuyeän thuù vaät, chuyeän voâ ích, khoâng ích lôïi cho söï tu ñaïo. 20. Haùn: hieän töôùng huûy thuï ; Paøli: nemittikaø ca nippesikaø.

phaùp chöôùng ngaïi ñaïo, nuoâi soáng baèng caùch taø vaïy, nhö xem töôùng trai gaùi toát xaáu laønh döõ, xem töôùng suùc sinh, ñeå caàu lôïi döôõng. Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng coù caùc vieäc ñoù. “Nhö caùc Sa-moân, Baø-la-moân khaùc tuy aên cuûa ngöôøi tín thí, nhöng haønh phaùp chöôùng ngaïi ñaïo, nuoâi soáng baèng caùch taø vaïy, nhö keâu goïi quyû thaàn, hoaëc laïi ñuoåi ñi, caùc thöù eám ñaûo, voâ soá phöông ñaïo, laøm ngöôøi khieáp sôï; coù theå tuï, coù theå taùn; coù theå laøm cho khoå, coù theå laøm cho vui; coù theå an thai, truïc thai; hoaëc phuø chuù ngöôøi ta

hoùa laøm löøa, ngöïa; coù theå khieán ngöôøi ñieác, ñui, caâm, ngoïng; hieän caùc kyõ thuaät; hoaëc chaép tay höôùng veà maët trôøi, maët traêng; haønh caùc khoå haïnh ñeå caàu lôïi döôõng. Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng coù caùc vieäc ñoù. “Nhö caùc Sa-moân, Baø-la-moân khaùc tuy aên cuûa ngöôøi tín thí, nhöng haønh phaùp chöôùng ngaïi ñaïo, nuoâi soáng baèng caùch taø vaïy; hoaëc vì ngöôøi maø chuù ñaûo beänh taät, ñoïc aùc thuaät, tuïng thieän chuù; laøm thuoác thang, chaâm chích, trò lieäu beänh taät. Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng coù vieäc ñoù. “Nhö caùc Sa-moân, Baø-la-moân tuy aên cuûa ngöôøi tín thí, nhöng haønh phaùp chöôùng ngaïi ñaïo21, sinh hoaït baèng taø maïng: hoaëc chuù22 nöôùc löûa, hoaëc chuù quyû thaàn23, hoaëc chuù Saùt-lî, hoaëc chuù voi, hoaëc chuù chaân tay24, hoaëc buøa chuù an nhaø cöûa; hoaëc giaûi chuù löûa chaùy, chuoät gaëm; hoaëc ñoïc saùch ñoaùn vieäc soáng cheát; hoaëc ñoïc saùch giaûi moäng; hoaëc xem töôùng tay, töôùng maët; hoaëc ñoïc saùch thieân vaên; hoaëc ñoïc saùch heát thaûy aâm. Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng coù nhöõng vieäc aáy. “Nhö caùc Sa-moân, Baø-la-moân khaùc tuy aên cuûa ngöôøi tín thí, haønh phaùp chöôùng ngaïi ñaïo, sinh hoaït baèng taø maïng: xem töôùng thieân thôøi, noùi coù möa hay khoâng möa, thoùc quyù hay thoùc reû, nhieàu beänh hay ít beänh, kinh sôï hay an oån; hoaëc döï ñoaùn ñoäng ñaát, sao choåi, nhaät thöïc, nguyeät thöïc, tinh tuù thöïc, hay khoâng thöïc, phöông vò ôû ñaâu25; thaûy ñeàu ghi nhaän caû. Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng coù caùc vieäc aáy.

21. Haùn: haønh giaù ñaïo phaùp ; Paøli: tiracchaøna-vijjaøya, baèng hoïc thuaät voâ ích (suùc sanh minh). 22. Caùc khoa chuù ñöôïc keå; Paøli: vijjaø, Skt.: vidya, moân hoïc, ngaønh hoïc; cuõng coù nghóa chuù thuaät (minh chuù). 23. Quyû thaàn chuù ; Paøli: bhuøta-vijja, moân hoïc lieân quan ñeán quyû thaàn; ma thuaät. 24. Haùn: chi tieát chuù ; Paøli: aíga-vijja, khoa hoïc veà chaân tay, xem töôùng chaân tay. 25. Phöông dieän sôû taïi . Chöa xaùc ñònh nghóa. Gaàn töông ñöông Paøli: disaøñaøha, löû a chaùy ôû caùc phöông.

423 KINH KINH PHẠM ĐỘNG – TRƯỜNG A HÀM I “Nhö caùc Sa-moân, Baø-la-moân khaùc tuy aên cuûa ngöôøi tín thí, nhöng haønh phaùp chöôùng ngaïi ñaïo, sinh hoaït baèng taø maïng: hoaëc noùi nöôùc naøy seõ thaéng, hoaëc noùi nöôùc naøy chaúng baèng; xem töôùng toát xaáu, baøn chuyeän thònh suy. Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng coù vieäc aáy. “Caùc Tyø-kheo, ñaáy chæ laø nhaân duyeân trì giôùi nhoû nhaët, maø phaøm phu ít hoïc kia döïa vaøo ñeå khen Phaät.” Phaät baûo caùc Tyø-kheo: “Laïi coøn coù phaùp khaùc, laø aùnh saùng cuûa ñaïi phaùp saâu xa vi dieäu, duy chæ ñeä töû Hieàn thaùnh môùi coù theå taùn thaùn Nhö Lai baèng phaùp naøy. Theá naøo laø phaùp ñaïi quang minh, maø ñeä töû Hieàn thaùnh taùn thaùn Nhö Lai? Coù caùc Sa-moân, Baø-la-moân, y vaøo boån kieáp boån kieán26, maït kieáp maït kieán27, maø tuøy yù laäp thuyeát vôùi voâ soá tröôøng hôïp khaùc nhau28. Taát caû ñöôïc toùm thaâu vaøo trong saùu möôi hai kieán. Boån kieáp boån kieán, maït kieáp maït kieán, vôùi voâ soá tröôøng hôïp khaùc nhau, tuøy yù laäp thuyeát, khoâng theå vöôït ra ngoaøi saùu möôi hai kieán. Caùc Sa-moân, Baø-la-moân kia, do duyeân gì, y vaøo boån kieáp boån kieán, maït kieáp maït kieán, maø tuøy yù laäp thuyeát vôùi voâ soá tröôøng hôïp khaùc nhau; taát caû ñöôïc toùm thaâu vaøo trong saùu möôi hai kieán;

chæ chöøng aáy, khoâng hôn? “Caùc Sa-moân, Baø-la-moân, y boån kieáp boån kieán, vôùi voâ soá tröôøng hôïp khaùc nhau, moãi ngöôøi tuøy yù laäp thuyeát; taát caû ñöôïc thaâu toùm trong möôøi taùm tröôøng hôïp29. Caùc Sa-moân, Baø-la-moân aáy do duyeân gì, y boån kieáp boån kieán, vôùi voâ soá tröôøng hôïp khaùc nhau, tuøy yù laäp thuyeát, taát caû ñöôïc thaâu toùm trong möôøi taùm tröôøng hôïp; chöøng aáy khoâng hôn? “Nhöõng Sa-moân, Baø-la-moân naøo y boån kieán khôûi thöôøng truù luaän , noùi raèng: ‘Baûn ngaõ vaø theá giôùi thöôøng toàn.’31 Taát caû thuyeát naøy 30

ñöôïc thaâu toùm vaøo trong boán tröôøng hôïp. Y boån kieáp boån kieán maø noùi:

26. Boån kieáp boån kieán , quan ñieåm veà khôûi nguyeân cuûa theá giôùi döïa kieáp quaù khöù, nguyeân thuyû saùng theá luaän; Paøli: pubbantakappikaø pubbantaødiææhino. 27. Maït kieáp maït kieán , theá maït luaän; Paøli: aparanta-kappikaø aparanta-diææhiö. 28. Chuûng chuûng voâ soá, tuøy yù sôû thuyeát ; Paøli: pubbantaö aørabbha anekavihitaøni adhivutti-padaøni abhivadanti, hoï tuyeân boá nhieàu hö thuyeát khaùc nhau lieân quan ñeán quaù khöù; Paøli: adhivutti-pada, laäp thuyeát phuø phieám; gaàn nghóa vôùi Haùn dòch: tuøy yù sôû thuyeát. 29. Haùn: kieán ; Paøli: vatthu, söï vaät, cô sôû. 30. Haùn: thöôøng luaän ; Paøli: sassata-vaødaø (Skt.: zaøzvata-vaødaø). 31. Haùn: ngaõ caäp theá gian thöôøng toàn ; Paøli: sassataö attaøó ca lokaó ca.

‘Baûn ngaõ vaø theá giôùi thöôøng toàn’, taát caû ñöôïc thaâu toùm vaøo trong boán tröôøng hôïp; chöøng aáy khoâng hôn. “Caùc Sa-moân, Baø-la-moân kia do duyeân gì, y boån kieáp boån kieán, khôûi thöôøng truù luaän, noùi raèng, ‘baûn ngaõ vaø theá giôùi thöôøng toàn’, taát caû ñöôïc thaâu toùm trong boán tröôøng hôïp, chöøng aáy khoâng hôn? “Hoaëc coù Sa-moân, Baø-la-moân, baèng voâ soá phöông tieän, nhaäp ñònh yù tam-muoäi32, roài baèng tam-muoäi taâm33, nhôù laïi hai möôi thaønh kieáp vaø hoaïi kieáp34. Vò aáy beøn noùi nhö vaày: ‘Baûn ngaõ vaø theá gian thöôøng toàn. Ñaây laø thaät, ngoaøi ra laø doái. Vì sao? Toâi baèng voâ soá phöông tieän, nhaäp ñònh yù tam-muoäi, roài baèng tam-muoäi taâm, nhôù laïi hai möôi thaønh kieáp vaø hoaïi kieáp. Trong ñoù, chuùng sanh khoâng taêng, khoâng giaûm, thöôøng truï, khoâng taùn35. Toâi vì theá maø bieát, ‘baûn ngaõ vaø theá gian thöôøng toàn.’ Ñoù laø tröôøng hôïp ñieåm thöù nhaát. Sa-moân, Baø-la-moân nhaân ñoù y boån kieáp boån kieán chuû tröông baûn ngaõ vaø theá giôùi thöôøng truù, thuoäc trong boán quan ñieåm, chöøng aáy khoâng hôn. “Hoaëc coù Sa-moân, Baø-la-moân, baèng voâ soá phöông tieän, nhaäp ñònh yù tam-muoäi, roài baèng tam-muoäi taâm, nhôù laïi boán möôi thaønh kieáp vaø hoaïi kieáp. Vò aáy beøn noùi nhö vaày: ‘Baûn ngaõ vaø theá gian thöôøng toàn. Ñaây laø thaät, ngoaøi ra laø doái. Vì sao? Toâi baèng voâ soá phöông tieän, nhaäp ñònh yù tam-muoäi, roài baèng tam-muoäi taâm, nhôù laïi boán möôi thaønh kieáp vaø hoaïi kieáp. Trong ñoù, chuùng sanh khoâng taêng, khoâng giaûm, thöôøng tuï, khoâng taùn. Toâi vì theá maø bieát, ‘baûn ngaõ vaø theá gian thöôøng toàn.’ Ñoù laø tröôøng hôïp ñieåm thöù hai. Sa-moân, Baø-la-moân nhaân ñoù y boån kieáp boån kieán chuû tröông baûn ngaõ vaø theá giôùi thöôøng truù, thuoäc

trong boán tröôøng hôïp, chöøng aáy khoâng hôn.

32. Haùn: nhaäp ñònh yù tam muoäi ; Paøli: ceto-samaødhiö phusati, nhaäp vaøo traïng thaùi taäp trung cuûa taâm. 33. Haùn: dó tam muoäi taâm ; Paøli: yathaø samaøhite citte, trong khi taâm ñöôïc taäp trung nhö theá. 34. Thaønh kieáp baïi kieáp (hoaïi kieáp), caùc thôøi kyø saùng theá vaø taän theá (Paøli: saövaæææa-vivaæææa, Skt.: saövfta-vivfta), tính theo ñôn vò thôøi gian vuõ truï goïi laø kieáp (Paøli: kappa, Skt.: kalp). 35. Tham chieáu Paøli: So evaö aøha: “Sassato attaø ca loko ca vaójho kuøæaæææho esikaæææhaøyiæææhito, te ca sattaø sandhaøvanti saösaranti cavanti upapajjanti, atthi tveva sassatisamaö...” Vò aáy noùi: “Baûn ngaõ vaø theá giôùi laø vónh haèng, khoâng sinh saûn (nhö thaïch nöõ), ñöùng thaúng, baát ñoäng nhö truï ñaù. Caùc chuùng sanh trong ñoù löu chuyeån, luaân hoài, cheát roài taùi sanh, tuy nhieân chuùng vaãn thöôøng toàn.”

425 KINH KINH PHẠM ĐỘNG – TRƯỜNG A HÀM I “Hoaëc coù Sa-moân, Baø-la-moân, baèng voâ soá phöông tieän, nhaäp ñònh yù tam-muoäi, roài baèng tam-muoäi taâm, nhôù laïi taùm möôi thaønh kieáp vaø hoaïi kieáp36. Vò aáy beøn noùi nhö vaày: ‘Baûn ngaõ vaø theá gian thöôøng toàn. Ñaây laø thaät, ngoaøi ra laø doái. Vì sao? Toâi baèng voâ soá phöông tieän, nhaäp ñònh yù tam-muoäi, roài baèng tam-muoäi taâm, nhôù laïi taùm möôi thaønh kieáp vaø hoaïi kieáp. Trong ñoù, chuùng sanh khoâng taêng, khoâng giaûm, thöôøng tuï, khoâng taùn. Toâi vì theá maø bieát, ‘baûn ngaõ vaø theá gian thöôøng toàn.’ Ñoù laø quan ñieåm thöù hai. Sa-moân, Baø-la-moân nhaân ñoù y boån kieáp boån kieán chuû tröông baûn ngaõ vaø theá giôùi thöôøng truù, thuoäc trong boán tröôøng hôïp, chöøng aáy khoâng hôn. “Hoaëc coù Sa-moân, Baø-la-moân, laø ngöôøi coù trí tueä nhaïy beùn, coù naêng löïc quaùn saùt kheùo37 vaø baèng trí tueä nhaïy beùn aáy, phöông tieän quaùn saùt, nghóa laø suy xeùt kyõ, roài baèng nhöõng ñieàu maø mình ñaõ thaáy vaø baèng taøi bieän thuyeát cuûa mình, tuyeân boá raèng: ‘Baûn ngaõ vaø theá gian thöôøng toàn.’ Ñoù laø quan ñieåm thöù tö. Sa-moân, Baø-la-moân nhaân ñoù ñoái vôùi boån kieáp boån kieán chuû tröông ‘baûn ngaõ vaø theá gian thöôøng toàn’, thuoäc trong boán tröôøng hôïp, chöøng aáy khoâng hôn. “Duy chæ Nhö Lai bieát roõ nhöõng cô sôû quan ñieåm naøy38 ñöôïc naé m baét nhö vaä y , ñöôï c giöõ chaë t nhö vaä y vaø cuõ n g bieá t seõ coù baù o öùn g nhö vaäy. Sôû tri cuûa Nhö Lai vöôït qua nhöõng thöù aáy. Tuy bieát nhöng khoâng bò dính maéc. Do khoâng bò dính maéc neân ñöôïc tòch dieät39; bieát söï taäp khôûi cuûa thoï; bieát söï dieät taän, vò ngoït, söï tai haïi vaø söï xuaát yeáu cuûa thoï40, do bình ñaúng quaùn maø ñöôïc voâ dö giaûi thoaùt, vì vaäy ñöôïc goïi laø Nhö Lai41.

36. Trong baûn Paøli: 1. Nhôù töø moät ñôøi cho ñeán traêm nghìn ñôøi; 2. Nhôù töø moät cho ñeán möôøi thaønh kieáp hoaïi kieáp; 3. Nhôù cho ñeán boán möôi thaønh kieáp hoaïi kieáp. 37. Haùn: höõu tieäp taät töôùng trí, thieän naêng quaùn saùt , ; Paøli: takkì hoti vìmaösì hoti, nhaø suy luaän, nhaø thaåm saùt. 38. Kieán xöù ; Paøli: diææhiææhaønaø, luaän ñieåm tö töôûng. 39. Paøli: aparaømasato c’ assa paccattaö yeva nibbuti viditaø, do khoâng thuû tröôùc neân noäi taâm tòch tónh.

40. Haùn: tri thoï taäp, dieät, vò, quaù hoaïn, xuaát yeáu ; Paøli: vedanaønaö ca samudayaó ca aæhagamaó ca assaødaó ca aødìnavaó ca nissaraòaó ca yathaø-bhuøtaö viditvaø, bieát moät caùch nhö thaät söï taäp khôûi, söï huûy dieät, vò ngoït, söï nguy hieåm vaø söï thoaùt ly cuûa thoï. 41. Haùn: dó bình ñaúng quaùn voâ dö giaûi thoaùt coá danh Nhö Lai ; Paøli: anupaødaø vimutto... Tathaøgato, Nhö Lai ñöôïc giaûi thoaùt voâ dö; giaûi

“Ñoù goïi laø, coøn coù phaùp khaùc, laø aùnh saùng cuûa ñaïi phaùp saâu xa vi dieäu, ñeå cho ñeä töû Hieàn thaùnh coù theå taùn thaùn Nhö Lai moät caùch chôn thaät, bình ñaúng. “Laïi coøn coù phaùp khaùc, laø aùnh saùng cuûa ñaïi phaùp saâu xa vi dieäu, ñeå cho ñeä töû Hieàn thaùnh coù theå taùn thaùn Nhö Lai moät caùch chôn thaät, bình ñaúng42. Ñoù laø phaùp gì? “Moät soá Sa-moân, Baø-la-moân y boån kieáp boån kieán ñeà leân luaän thuyeát raèng ‘Baûn ngaõ vaø theá gian, moät nöûa thöôøng vaø moät nöûa voâ thöôøng.43 ’ Caùc Sa-moân, Baø-la-moân naøo nhaân ñoù ñoái vôùi boån kieáp boån kieán chuû tröông baûn ngaõ vaø theá gian moät nöûa thöôøng vaø moät nöûa voâ thöôøng, ñeàu thuoäc trong boán tröôøng hôïp naøy; chöøng aáy khoâng hôn. “Hoaëc coù moät thôøi gian, kieáp naøy baét ñaàu thaønh töïu44. Moät soá chuùng sanh khaùc phöôùc heát, maïng döùt, haønh döùt, töø trôøi Quang aâm45 maïng chung sanh vaøo Phaïm thieân troáng khoâng46, töùc thì ñoái vôùi nôi aáy sanh taâm yeâu thích, laïi öôùc nguyeän coù caùc chuùng sanh khaùc cuøng sanh ñeán choã naøy. Chuùng sanh naøy sau khi sanh taâm yeâu thích vaø coù öôùc nguyeän nhö vaäy roài, laïi coù caùc chuùng sanh khaùc maø maïng, haønh vaø phöôùc ñeàu heát, cheát ôû trôøi Quang aâm sanh ñeán Phaïm thieân troáng khoâng. Chuùng sanh naøy beøn nghó: ‘ÔÛ ñaây, ta laø Phaïm, Ñaïi phaïm. Ta töï nhieân hieän höõu, khoâng coù ai taïo ra ta. Ta bieát heát thaûy nghóa ñieån47. Ta töï taïi trong moät ngaøn theá giôùi, laø toân quyù baäc nhaát, coù khaû naêng bieán hoùa, vi dieäu baäc nhaát. Laø cha cuûa chuùng sanh, rieâng mình ta hieän höõu tröôùc nhaát. Chuùng sanh sanh ra sau naøy ñeàu do ta hoùa thaønh48.’ Chuùng sanh

thoaùt khoâng coøn chaáp thuû (nhö löûa taét hoaøn toaøn khoâng coøn nhieân lieäu). 42. Chôn thaät bình ñaúng ; Paøli: yathaøbhuccaö sammaø. Baûn Haùn ñoïc laø sama, ngang baèng, thay vì sammaø, moät caùch chôn chaùnh. 43. Haùn: baùn thöôøng baùn voâ thöôøng ; Paøli: ekaccaö sassataö ekaccaö asassataö, moät boä phaän thöôøng, moät boä phaän khoâng thöôøng. 44. Ñoái chieáu Paøli, Dig i. 1 tr.17: kadaøci karahaci.... ayaö loko vivaææati, vaøo moät luùc, theá giôùi naøy chuyeån thaønh. Trong baûn Paøli, tröôùc ñoaïn naøy coù moät ñoaïn noùi veà kieáp hoaïi (kadaøci karahahi... ayaö loko saövaææati). 45. Quang aâm thieân , taàng cao nhaát cuûa Nhò thieàn thieân; Paøli: AØbhassara. 46. Tham chieáu Paøli, sñd.: tr.17: Vivaææamaøne loke suøóóaö Brahma-vimaønaö paøtu- bhavati, trong khi theá giôùi chuyeån thaønh, cung ñieän Phaïm thieân troáng khoâng hieän ra. 47. Nghóa ñieån , coù leõ muoán nhaéc ñeán Arthazaøstra. Paøli khoâng coù chi tieát naøy. 48. “ÔÛ ñaây, ta laø Phaïm,... do ta hoùa thaønh;” tham chieáu Paøli, sñd. nt.: Ahaö asmi Brahmaø Mahaø-brahmaø abhibhuø anabhibhuøto aóóad-atthu-daso vasavattì issaro

427 KINH KINH PHẠM ĐỘNG – TRƯỜNG A HÀM I sanh ñeán sau kia laïi coù yù nghó nhö vaày: ‘Vò kia laø Ñaïi phaïm. Vò kia coù khaû naêng töï taïo, khoâng coù ai laø ngöôøi saùng taïo ra vò aáy. Ngaøi bieát roõ heát nghóa ñieån; töï taïi trong moät ngaøn theá giôùi, toân quyù baäc nhaát, coù khaû naêng bieán hoùa, vi dieäu baäc nhaát. Laø cha cuûa chuùng sanh, rieâng vò aáy hieän höõu tröôùc nhaát. Chuùng ta hieän höõu sau. Chuùng sanh chuùng ta ñeàu do vò aáy hoùa thaønh.’ Chuùng sanh ôû Phaïm thieân kia khi maïng vaø haønh ñaõ heát beøn sanh ñeán theá gian; tuoåi lôùn daàn, caïo boû raâu toùc, maëc ba phaùp y, xuaát gia tu ñaïo, nhaäp ñònh yù tam-muoäi, tuøy tam-muoäi taâm, töï mình bieát ñöôïc ñôøi tröôùc, beøn noùi nhö vaày: ‘Ñaïi phaïm kia coù khaû naêng töï taïo; khoâng do ai taïo ra. Ngaøi bieát heát nghóa ñieån, töï taïi trong moät ngaøn theá giôùi, laø toân quyù baäc nhaát, coù khaû naêng bieán hoùa, vi dieäu baäc nhaát. Laø cha cuûa chuùng sanh, thöôøng truù baát bieán. Nhöng caùc chuùng sanh do Phaïm thieân kia saùng taïo nhö chuùng ta, chuùng ta thì voâ thöôøng bieán dòch, khoâng toàn taïi laâu daøi. Vì vaäy bieát raèng baûn ngaõ vaø theá gian nöûa thöôøng vaø nöûa voâ thöôøng. Ñaây laø thaät, ngoaøi ra laø doái.’ Ñoù laø tröôøng hôïp thöù nhaát. Sa-moân, Baø-la-moân nhaân ñoù y boån kieáp boån kieán ñeà khôûi luaän thuyeát nöûa thöôøng nöûa voâ thöôøng, thuoäc trong boán tröôøng hôïp, chöøng aáy khoâng hôn. “Hoaëc coù chuùng sanh49 thích vui ñuøa, bieáng nhaùc, maõi maõi50 vui ñuøa laáy laøm thoûa thích. Kia khi vui ñuøa thoûa thích, thaân theå meät moûi, beøn thaát yù51. Do thaát yù maø maïng chung, sanh ñeán theá gian; tuoåi lôùn daàn, caïo boû raâu toùc, maëc ba phaùp y, xuaát gia tu ñaïo, nhaäp ñònh yù tam-muoäi, töø tam-muoäi taâm, töï mình bieát ñöôïc ñôøi tröôùc, beøn noùi nhö vaày: ‘Caùc chuùng sanh coøn laïi kia do khoâng vui ñuøa thoûa thích nhieàu neân thöôøng truù ôû choã kia. Ta do vui ñuøa thoûa thích nhieàu neân phaûi chòu voâ thöôøng, laø phaùp bieán dòch. Vì vaäy, ta bieát raèng: baûn ngaõ vaø theá gian nöûa thöôøng nöûa voâ thöôøng. Ñaây laø thaät, ngoaøi ra laø doái.’ Ñoù laø tröôøng hôïp thöù hai; Sa-moân Baø-la-moân nhaân ñoù ñoái vôùi boån kieáp boån kieán ñeà khôûi luaän thuyeát raèng baûn ngaõ vaø theá giôùi nöûa thöôøng nöûa voâ thöôøng; thuoäc trong

kattaø nimmaøtaø seæææho saójitaø vasì pitaø bhuøta-bhavyaønaö. Mayaø ime sattaø nimmitaø, “Ta laø Phaïm thieân, Ñaïi phaïm thieân. ñaáng Toaøn naêng, Toaøn thaéng, Phoå kieán, ñaáng Quan phoøng, ñaáng Töï taïi, ñaáng Saùng taïo, Hoùa sanh chuû, Chí toân, Chuùa teå moïi loaøi, Cha cuûa nhöõng ai ñaõ sanh vaø seõ sanh. Caùc höõu tình naøy do ta saùng taïo.” 49. Chæ chuùng sanh treân coõi Phaïm thieân; Paøli: Khiññaø-padosika namaø devaø, coù haïng chö Thieân ñöôïc goïi laø Ñam meâ Hyû tieáu. 50. Haùn: saùc saùc ; Paøli: ativelaö, quaù laâu daøi. 51. Paøli: sati mussati, thaát nieäm, maát chaùnh nieäm, xao laõng.

boán tröôøng hôïp. Chöøng aáy khoâng hôn. “Hoaëc coù chuùng sanh sau khi nhìn ngoù nhau, lieàn thaát yù52. Do thaát yù maø maïng chung, sanh ñeán theá gian; tuoåi lôùn daàn, caïo boû raâu toùc, maëc ba phaùp y, xuaát gia tu ñaïo, nhaäp ñònh yù tam-muoäi, tuøy tam-muoäi taâm, töï mình bieát ñöôïc ñôøi tröôùc, beøn noùi nhö vaày: ‘Caùc chuùng sanh coøn laïi kia do khoâng nhìn ngoù nhau neân khoâng thaát

yù. Vì vaäy, chuùng thöôøng truù baát bieán. Chuùng ta vì nhieàu laàn nhìn ngoù nhau; sau khi nhìn ngoù nhau nhieàu laàn lieàn thaát yù, khieán cho phaûi voâ thöôøng, laø phaùp bieán dòch. Ta vì vaäy bieát raèng baûn ngaõ vaø theá gian nöûa thöôøng nöûa voâ thöôøng. Ñaây laø thaät, ngoaøi ra laø doái.' Ñoù laø tröôøng hôïp thöù ba, caùc Sa-moân, Baø-la-moân nhaân ñoù y boån kieáp boån kieán ñeà xuaát luaän thuyeát raèng baûn ngaõ vaø theá giôùi nöûa thöôøng nöûa voâ thöôøng; thuoäc trong boán tröôøng hôïp. Chöøng aáy khoâng hôn. "Hoaëc coù Sa-moân, Baø-la-moân, laø ngöôøi coù trí tueä nhaïy beùn, coù naêng löïc quaùn saùt kheùo vaø baèng trí tueä quaùn saùt nhaïy beùn aáy vaø baèng trí bieän thuyeát cuûa mình, tuyeân boá raèng: 'Baûn ngaõ vaø theá gian nöûa thöôøng nöûa voâ thöôøng.' Ñoù laø quan ñieåm thöù tö, Sa-moân, Baø-la-moân nhaân ñoù y boån kieáp boån kieán chuû tröông 'baûn ngaõ vaø theá gian thöôøng toàn', thuoäc trong boán tröôøng hôïp. Chöøng aáy khoâng hôn. "Duy chæ Nhö Lai bieát roõ nhöõng cô sôû quan ñieåm naøy ñöôïc naém baét nhö vaäy, ñöôïc giöõ chaët nhö vaäy vaø cuõng bieát seõ coù baùo öùng nhö vaäy. Sôû tri cuûa Nhö Lai vöôït qua nhöõng thöù aáy. Tuy bieát nhöng khoâng bò dính maéc. Do khoâng bò dính maéc neân ñöôïc tòch dieät; bieát söï taäp khôûi cuûa thoï; bieát söï dieät taän, vò ngoït, söï tai haïi vaø söï xuaát yeáu cuûa thoïï, do bình ñaúng quaùn maø ñöôïc voâ dö giaûi thoaùt, vì vaäy ñöôïc goïi laø Nhö Lai. "Ñoù goïi laø, coøn coù phaùp khaùc, laø aùnh saùng cuûa ñaïi phaùp saâu xa vi dieäu, ñeå cho ñeä töû Hieàn thaùnh coù theå taùn thaùn Nhö Lai moät caùch chôn thaät, bình ñaúng. "Laïi coøn coù phaùp khaùc, laø aùnh saùng cuûa ñaïi phaùp saâu xa vi dieäu, ñeå cho ñeä töû Hieàn thaùnh coù theå taùn thaùn Nhö Lai moät caùch chôn thaät, bình ñaúng. Ñoù laø phaùp gì? "Moät soá Sa-moân, Baø-la-moân y boån kieáp boån kieán ñeà leân luaän

52. Tham chieáu Paøli, Dig I. 1, tr.19: Santi Mano-pasodikaø naøma devaø. Te ativelaö aóóamaóóaö upanijjhaøyanti (...) cittaøni nappaduøsenti, coù nhöõng chö Thieân ñöôïc goïi laø YÙ nhieãm (Manopasodika). Chuùng nhìn ngaém nhau laâu ngaøy... taâm chuùng bò nhieãm oâ vôùi nhau.

429 KINH KINH PHẠM ĐỘNG – TRƯỜNG A HÀM I thuyeát raèng 'Baûn ngaõ vaø theá gian laø höõu bieân vaø voâ bieân'.53 Caùc Sa- moân, Baø-la-moân naøo nhaân ñoù y boån kieáp boån kieán chuû tröông baûn ngaõ vaø theá gian höõu bieân vaø voâ bieân, thuoäc trong boán tröôøng hôïp. Chöøng aáy khoâng hôn. "Hoaëc coù Sa-moân, Baø-la-moân, baèng voâ soá phöông tieän, nhaäp ñònh yù tam-muoäi. Vôùi tam-muoäi taâm, khôûi leân voâ bieân töôûng54, vò aáy noùi raèng: 'Theá gian laø höõu bieân55. Ñaây laø thaät, ngoaøi ra laø doái. Vì sao? Ta baèng voâ soá phöông tieän nhaäp ñònh yù tam-muoäi. Vôùi tam-muoäi taâm, quaùn saùt thaáy raèng theá gian coù bieân teá. Vì vaäy bieát raèng theá gian laø höõu bieân. Ñaây laø thaät, ngoaøi ra laø doái.' Ñoù laø tröôøng hôïp thöù nhaát, Sa-moân, Baø-la-moân nhaân ñoù y boån kieáp boån kieán ñeà xöôùng luaän thuyeát raèng baûn ngaõ vaø theá giôùi höõu bieân, thuoäc trong boán tröôøng hôïp. Chöøng aáy khoâng hôn. "Hoaëc coù Sa-moân, Baø-la-moân, baèng voâ soá phöông tieän, nhaäp ñònh yù tam-muoäi. Vôùi tam-muoäi taâm, khôûi leân voâ bieân töôûng, vò aáy noùi raèng: 'Theá gian laø voâ bieân. Ñaây laø thaät, ngoaøi ra laø doái. Vì sao? Ta baèng voâ soá phöông tieän nhaäp ñònh yù tam-muoäi.

Vôùi tam-muoäi taâm, quaùn saùt thaáy raèng theá gian khoâng coù bieân teá. Vì vaäy bieát raèng theá gian laø höõu bieân. Ñaây laø thaät, ngoaøi ra laø doái.' Ñoù laø tröôøng hôïp thöù hai, Sa-moân, Baø-la-moân nhaân ñoù y boån kieáp boån kieán ñeà xöôùng luaän thuyeát raèng baûn ngaõ vaø theá giôùi voâ bieân, thuoäc trong boán tröôøng hôïp. Chöøng aáy khoâng hôn. "Hoaëc coù Sa-moân, Baø-la-moân, baèng voâ soá phöông tieän, nhaäp ñònh yù tam-muoäi. Vôùi tam-muoäi taâm, quaùn saùt theá gian, thaáy raèng phöông treân coù bieân, boán phöông khoâng coù bieân56, vò aáy noùi raèng: 'Theá gian vöøa höõu bieân vöøa voâ bieân. Ñaây laø thaät, ngoaøi ra laø doái. Vì sao? Ta baèng voâ soá phöông tieän nhaäp ñònh yù tam-muoäi. Vôùi tam-muoäi taâm, quaùn saùt thaáy phöông treân coù bieân coøn boán phöông khoâng coù bieân. Vì vaäy bieát raèng theá gian vöøa höõu bieân

53. Haù n: Ngaõ caäp theá gian höõu bieân voâ bieân . Caùc baûn Haùn ñeàu coù chöõ ngaõ. Theo vaên maïch tieáp theo, chöõ naøy dö. Tham chieáu Paøli, Dig i. 1, tr.1: antaø nantikaø antaøn antaö lokassa paóóapenti, hoï chuû tröông theá giôùi höõu bieâ n, voâ bieân. 54. Haùn: khôûi voâ bieân töôûng ; Paøli, sñd. nt.: anta-saóói lokasmiö viharati, vò aáy soáng trong theá gian vôùi yù töôûng höõu bieân. 55. Paøli, sñd. nt.: antavaø ayaö loko parivaæumo, theá giôùi naøy coù bieân teá, coù giôùi haïn (coù ñöôøng vieàn chung quanh). 56. Paøli, Dig i. 1 tr.22: uddham-addho anta-saóói lokasmiö viharti, tiriyaö ananta- saóói, vò aáy soáng trong theá gian vôùi yù töôûng phía treân vaø phía döôùi höõu bieân; chieàu ngang voâ bieân.

vöøa voâ bieân. Ñaây laø thaät, ngoaøi ra laø doái.' Ñoù laø tröôøng hôïp thöù ba, Sa-moân, Baø-la-moân nhaân ñoù y boån kieáp boån kieán ñeà xöôùng luaän thuyeát raèng baûn ngaõ vaø theá giôùi voâ bieân, thuoäc trong boán tröôøng hôïp. Chöøng aáy khoâng hôn. "Hoaëc coù Sa-moân, Baø-la-moân, laø ngöôøi coù trí tueä nhaïy beùn, coù naêng löïc quaùn saùt kheùo, roài baèng trí tueä quaùn saùt nhaïy beùn vaø baèng trí bieän thuyeát cuûa mình, tuyeân boá raèng: 'Baûn ngaõ vaø theá gian khoâng phaûi höõu bieân, khoâng phaûi voâ bieân.' Ñoù laø tröôøng hôïp thöù tö, Sa-moân, Baø-la-moân nhaân ñoù y boån kieáp boån kieán chuû tröông 'baûn ngaõ vaø theá gian höõu bieân hay voâ bieân', thuoäc trong boán tröôøng hôïp. Chöøng aáy khoâng hôn. "Duy chæ Nhö Lai bieát roõ nhöõng cô sôû quan ñieåm naøy ñöôïc naém baét nhö vaäy, ñöôïc giöõ chaët nhö vaäy vaø cuõng bieát seõ coù baùo öùng nhö vaäy. Sôû tri cuûa Nhö Lai vöôït qua nhöõng thöù aáy. Tuy bieát nhöng khoâng bò dính maéc. Do khoâng bò dính maéc neân ñöôïc tòch dieät; bieát söï taäp khôûi cuûa thoï; bieát söï dieät taän, vò ngoït, söï tai haïi vaø söï xuaát yeáu cuûa thoïï, do bình ñaúng quaùn maø ñöôïc voâ dö giaûi thoaùt, vì vaäy ñöôïc goïi laø Nhö Lai. "Ñoù goïi laø, coøn coù phaùp khaùc, laø aùnh saùng cuûa ñaïi phaùp saâu xa vi dieäu, ñeå cho ñeä töû Hieàn thaùnh coù theå taùn thaùn Nhö Lai moät caùch chôn thaät, bình ñaúng. "Laïi coøn coù phaùp khaùc, laø aùnh saùng cuûa ñaïi phaùp saâu xa vi dieäu, ñeå cho ñeä töû Hieàn thaùnh coù theå taùn thaùn Nhö Lai moät caùch chôn thaät, bình ñaúng. Ñoù laø phaùp gì? "Coù caùc Sa-moân, Baø-la-moân, y boån kieáp boån kieán, ñöôïc hoûi khaùc nhöng traû lôøi khaùc57. Nhöõng vò aáy moãi khi coù ngöôøi hoûi ñieàu naøy hay ñieàu khaùc, ñöôïc hoûi khaùc, traû lôøi khaùc58, thuoäc trong boán

tröôøng hôïp. Chöøng aáy khoâng hôn. Caùc Sa-moân, Baø-la-moân nhaân ñoùù y boån kieáp boån kieán, hoûi khaùc ñaùp khaùc, thuoäc trong boán tröôøng hôïp. Chöøng aáy khoâng hôn. “Hoaëc coù Sa-moân, Baø-la-moân coù luaän thuyeát nhö vaày, quan ñieåm nhö vaày: ‘Toâi khoâng thaáy, khoâng bieát, thieän aùc coù quaû baùo chaêng? khoâng coù quaû baùo chaêng?’59 Vì toâi khoâng thaáy, khoâng bieát neân noùi nhö

57. Haùn: dò vaán dò ñaùp; Paøli: amaraø-vikkhepika, nhaø nguïy bieän (uoán löôïn tröôøn löôn). 58. Paøli, sñd.: tr.24: tattha tattha paóhaö puææhaø samaønaø vaøcaø-vikkhepaö aøpajjanti, khi ñöôïc hoûi vaán ñeà naøy hay vaán ñeà khaùc, hoï rôi vaøo tình traïng uoán löôïn lôøi noùi. 59. Haùn: thieän aùc höõu baùo da, voâ baùo da? . Tham chieáu Paøli, Dig i. 1 tr.25: Atthi sukata-dukkataønaö kammaønaö phalaö vipaøko? Coù quaû dò thuïc cuûa nghieäp thieän vaø baát thieän chaêng? Caâu hoûi coù boán veá: coù, khoâng coù, vöøa coù vöøa khoâng coù, khoâng phaûi coù cuõng khoâng phaûi khoâng coù. Trong baûn Paøli, ñaây

431 KINH KINH PHẠM ĐỘNG – TRƯỜNG A HÀM I vaày: ‘Thieän aùc coù quaû baùo chaêng? khoâng coù quaû baùo chaêng? Theá gian coù nhöõng Sa-moân, Baø-la-moân quaûng baùc, ña vaên, thoâng minh, trí tueä, thöôøng öa nhaøn tónh, cô bieän tinh vi, ñöôïc ngöôøi ñôøi toân troïng, coù theå baèng trí tueä phaân tích kheùo leùo caùc quan ñieåm. Giaû söû hoï hoûi toâi nhöõng nghóa lyù saâu saéc, toâi khoâng theå ñaùp. Vì theïn vôùi vò aáy; vì sôï vò aáy, toâi phaûi döïa vaøo söï traû lôøi aáy laøm choã quy y, laøm hoøn ñaûo, laøm maùi nhaø, laøm cöùu caùnh ñaïo. Giaû söû kia coù hoûi, toâi seõ ñaùp nhö vaày: ‘Vieäc naøy nhö theá. Vieäc naøy laø thaät. Vieäc naøy khaùc. Vieäc naøy khoâng khaùc. Vieäc naøy khoâng phaûi khaùc, khoâng phaûi khoâng khaùc.’ Ñoù laø tröôøng hôïp thöù nhaát, Sa-moân, Baø-la-moân nhaân ñoù hoûi khaùc ñaùp khaùc, thuoäc trong boán tröôøng hôïp. Chöøng aáy khoâng hôn.

khoâng chæ moät veá cuûa moät caâu hoûi veà quaû baùo cuûa thieän vaø aùc. Nhöng coù boán vaán ñeà vôùi boán veá: theá giôùi khaùc (paro loko), hoùa sanh höõu tình (sattaø opapaøtikaø), thieän aùc nghieäp baùo (sukata-dukkataønaö kammaønaö phalaö vipaøko), Nhö Lai sau khi cheát (Tathaøgato param maraòaø). Trong baûn Paøli, ñaây laø tröôøng hôïp thöù tö, thuyeát cuûa nhöõng ngöôøi ngu si aùm ñoän (mando momuøho).

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.